

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شورای برنامه‌ریزی آموزشی و درسی علمی – کاربردی

دوره های آموزش عالی تکمیلی بین سطوح تحصیلی

مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس تک پودمان

نگهداری گلخانه های خاکی و هیدروپونیک گیاهان زینتی و دارویی

سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور

گروه: کشاورزی (امور باگی و زراعی)

مقدمه:

هدف از برگزاری این دوره آموزشی تربیت نیروی انسانی متخصص گرایش تولید محصولات گلخانه‌ای از رشته کشاورزی(امور باگی و زراعی) است که با ساختار انواع گلخانه‌ها آشنا بوده و از عهده کاشت، داشت، برداشت و عملیات پس از برداشت محصولات گلخانه‌ای و مبارزه با آفات و بیماریها و علفهای هرز در گلخانه و نیز احداث و راهاندازی گلخانه‌ها و کار با ادوات و تجهیزات گلخانه‌ای و نظارت بر فعالیت کارگران شاغل در گلخانه‌های سبزی و صیفی، گیاهان زینتی و گلهای شاخه بریده برآیند.

تعريف و هدف دوره:

درس‌های این پوelman ، کارآموز را برای آماده سازی بستر - عملیات کاشت - عملیات داشت - عملیات برداشت و پس از برداشت - عملیات تنظیم شرایط محیطی - مبارزه با آفات، امراض، علفهای هرز آماده نموده و پس از طی موفقیت آمیز پوelman، وی را قادر به اشتغال در گلخانه‌های خاکی و هیدروپونیک گیاهان زینتی می‌نماید.

ضرورت و اهمیت دوره:

- اصلاح هرم تحصیلی در سطح کاردانی(تکنسین) براساس ماده ۲۱ قانون پنجم برنامه توسعه جمهوری اسلامی ایران

- بازآموزی تعداد زیادی فعالان بخش گلخانه‌ای خاکی و هیدروپونیک
- ایجاد اشتغال موثر ، کاهش نرخ بیکاری و پیش گیری از گسترش فقر در جامعه
- ارتقاء سطح دانش مورد نیاز گلخانه‌داران در بخش غیردولتی و در نتیجه افزایش کمیت و کیفیت محصولات تولید

- تربیت نیروی انسانی ماهر مورد نیاز به منظور فراهم نمودن زمینه‌های لازم در امر واگذاری بخشی از فعالیتهاي ارگانهای دولتی به بخش غیردولتی
- توسعه شهرک‌های گلخانه‌ای برای ایجاد زمینه‌های کسب و کار نوین

شاپیستگی ها، مهارتها و تخصصهای قابل انتظار:

- ناظرت بر آماده سازی بستر گلخانه های خاکی و هیدروپونیک گیاهان زینتی و دارویی
- ناظرت بر عملیات کاشت در گلخانه های خاکی و هیدروپونیک گیاهان زینتی و دارویی
- ناظرت بر عملیات داشت در گلخانه های خاکی و هیدروپونیک گیاهان زینتی و دارویی
- ناظرت بر عملیات تنظیم شرایط محیطی در گلخانه های خاکی و هیدروپونیک گیاهان زینتی و دارویی
- مبارزه با آفات، امراض، علفهای هرز گلخانه های خاکی و هیدروپونیک گیاهان زینتی و دارویی
- ناظرت بر عملیات برداشت، پس از برداشت در گلخانه های خاکی و هیدروپونیک گیاهان زینتی و دارویی

سطح آموزشی:

تکمیلی بین سطوح تحصیلی دیپلم و کاردانی (دیپلم – کاردانی)

تکمیلی بین سطوح تحصیلی کاردانی و کارشناسی (کاردانی – کارشناسی)

تکمیلی بین سطوح تحصیلی کارشناسی و کارشناسی ارشد (کارشناسی – کارشناسی ارشد)

تکمیلی بین سطوح تحصیلی کارشناسی ارشد و دکتری (کارشناسی ارشد – دکتری)

شغل قابل احراز:

نگهداری گلخانه های خاکی و هیدروپونیک گیاهان زینتی و دارویی

ضوابط و شرایط پذیرش ورودی:

الف – (حداقل مدرک تحصیلی/رشته تحصیلی / گواهی سلامت، تجربه کاری و ...)

۱- دارا بودن یکی از شرایط ذیل:

مدرک دیپلم حرفه ای تولید محصولات گلخانه ای خاکی و هیدروپونیک

۱-۲ مدرک دیپلم متوسطه در رشته های ریاضی فیزیک و علوم تجربی- فنی -علوم انسانی و دارا بودن گواهینامه کشتکار

گلخانه های خاکی و هیدروپونیک

۱-۳ دارا بودن دیپلم گلخانه ای جالیزی شاخه کار دانش

۴- مدرک دیپلم متوسطه در رشته های ریاضی فیزیک و علوم تجربی- فنی -علوم انسانی در صورت دارابودن سابقه کار مرتبط به

شرط موفقیت در آزمونهای ادواری دوره پیش نیاز مرتبط در سازمان اموزش فنی و حرفه ای کشور

۵- دارا بودن مدرک دیپلم غیر مرتبط شرط گذراندن دوره پیش نیاز مرتبط در طول دوره آموزشی

۶- دارا بودن شرایط و توانایی جسمانی و روانی کافی برای انجام کار

ب - در صورت نیاز به گذراندن دروس پیش نیاز مطابق جدول زیر ارایه شود:

ساعت			نام درس	کد	ردیف
جمع	عملی	نظری			

الف) جدول ساختار دروس و نحوه اجرای تک پودمان نگهداری گلخانه های خاکی و هیدرопونیک گیاهان

زینتی و دارویی

توضیحات (دروس پیشیاز)	ساعت			نام درس	کد درس
	جمع	عملی	نظری		
	۴۸	۱۶		ناظارت بر آماده سازی بستر گلخانه های خاکی و هیدرопونیک گیاهان زینتی و دارویی	۱
	۴۸	۱۶		ناظارت بر عملیات کاشت در گلخانه های خاکی و هیدرопونیک گیاهان زینتی و دارویی	۲
	۴۸	۱۶		ناظارت بر عملیات داشت در گلخانه های خاکی و هیدرопونیک گیاهان زینتی و دارویی	۳
	۴۸	۱۶		ناظارت بر عملیات تنظیم شرایط محیطی در گلخانه های خاکی و هیدرопونیک گیاهان زینتی و دارویی	۴
	۴۸	۱۶		مبارزه با آفات، امراض، علفهای هرز گلخانه های خاکی و هیدرопونیک گیاهان زینتی و دارویی	۵
	۴۸	۱۶		ناظارت بر عملیات برداشت، پس از برداشت در گلخانه های خاکی و هیدرопونیک گیاهان زینتی و دارویی	۶
۳۸۴	۲۸۸	۹۶		جمع کل	

ب) جدول مقایسه‌ای ساعت دروس نظری و عملی

درصد استاندارد	درصد	جمع ساعت	نوع دروس
حد اکثر ۳۰ درصد		۹۶	نظری
حد اقل ۷۰ درصد		۲۸۸	عملی
۱۰۰	۱۰۰	۳۸۴	جمع

ج) طول و شکل اجرای تک پودمان:

- این تک پودمان حداقل در یک دوره ۳ماهه و حد اکثر در یک دوره ۶ماهه قابل ارایه است.
- طول دوره تک پودمان ۹۶ ساعت نظری و ۲۸۸ ساعت عملی است. در مجموع ۳۸۴ ساعت عملی و نظری است
- مجموع ساعت دروس پودمان حد اقل ۱۶۰ و حد اکثر ۴۸۰ است.

د) نحوه ارزیابی تک پودمان

آزمون کتبی (جامع) ، آزمون عملی (جامع) ، ارایه پروژه ، ارایه نمونه کار و سایر با ذکر مورد.....

عملی	نظری		نام درس: نظارت بر اجرای آماده سازی بستر گلخانه های خاکی و هیدرопونیک گلهای زینتی و دارویی
۴۸	۱۶	ساعت	پیش نیاز/همنیاز:

الف: هدف درس:

ب: سر فصل آموزشی:

ردیف	رئوس مطالب و ریز محتوا	زمان آموزش (ساعت)	عملی	نظری
۱	۱- نظارت بر انجام آزمون صحرایی تعیین بافت خاک گلخانه ۲- نظارت بر انجام نمونه برداری از خاک گلخانه جهت ارسال به آزمایشگاه خاکشناسی			
۲	۱- انتخاب ادوات خاک ورزی مناسب با شرایط گلخانه ۲- بررسی تعیین عمق خاک مناسب با نوع گل شاخه بریده گلخانه ای			
۳	۱- بازدید از گلخانه ۲- تعیین نوع ضدغوفونی مناسب با شرایط گلخانه ۳- انتخاب ماده ضدغوفونی مناسب با بستر کشت ۴- فراهم نمودن محیط ایمن برای انجام ضدغوفونی			
۴	۱- تعیین نوع مواد اولیه بر اساس طرح ۲- فراهم نمودن محیط ایمن برای نگهداری مواد اولیه			
۵	۱- بازدید از محیط ۲- تعیین محل خط کشی جهت حفاری بر اساس طرح ۳- کنترل احراری پاکسازی محیط و رفع موانع موجود جهت حفاری ۴- پیش بینی ابزار هشدار دهنده در محیط			

ج: منبع درسی: ((مؤلف/مترجم)، عنوان منبع، ناشر، سال انتشار) حداقل دو منبع فارسی و یک منبع لاتین:

- راهنمای جامع و مصور کشت گلخانه ای خیار و گوجه فرنگی ، مؤلف : سasan جعفرنیا ، محسن همائی . انتشارات سخن گستر ، سال انتشار:

۱۳۸۵

- کشت هیدرопونیک (آبغشتی) محصولات گلخانه ای ، مؤلف : داریوش شیراوند ، مجاهد کمال زاده ، فروزان رستمی ، انتشارات سرو ، سال

۱۳۸۸

- کشت هیدرопونیک ، ترجمه سasan جعفرنیا ، انتشارات سخن گستر ، سال ۱۳۸۹ ، مهدی صفائی خرم

- Ayriculture and Ayri-food Canada . - Cucumber diseases Departmental electronic publication

عملی	نظری		نام درس: نظارت بر عملیات کاشت در گلخانه های خاکی و هیدرопونیک گیاهان زینتی و دارویی	
۴۸	۱۶	ساعت	پیش نیاز/همنیاز:	
			الف: هدف درس:	
			ب: سر فصل آموزشی:	
زمان آموزش (ساعت)			رؤوس مطالب و ریز محتوا	ردیف
عملی	نظری		ریز محتوا	
			رؤوس مطالب	
		۱- بررسی کامل گیاه مورد نظر و انتخاب روش تکثیر و کشت مناسب ۲- بررسی سیستم های کشت در گلخانه و انتخاب بهترین روش	تعیین روش مناسب کشت و تکثیر	۱
		۱- انتخاب قارچکش مناسب با اندام تکثیری گیاهان زینتی و دارویی ۲- تعیین دز مورد نیاز قارچکش	نظارت بر ضد عفونی بذر و پیاز	۲
		۱- بازدید از گلخانه تکثیر و پرورش گیاهان زینتی و دارویی ۲- تعیین زمان مناسب جهت انتقال و کشت در گلخانه اصلی ۳- نظارت بر انتقال صحیح گیاهان و کشت سریع آنها در محیط کشت مناسب ۴- نظارت بر انتخاب قلمه و نشاء مناسب و با کیفیت عالی	نظارت بر تهییه قلمه و نشاء	۳
ج: منبع درسی: ((مؤلف/مترجم)، عنوان منبع، ناشر، سال انتشار) حداقل دو منبع فارسی و یک منبع لاتین:				
- راهنمای جامع و مصور کشت گلخانه ای خیار و گوجه فرنگی ، مولف : سasan جعفرنیا ، محسن همائی . انتشارات سخن گستر ، سال انتشار: ۱۳۸۵				
- کشت هیدرопونیک (آبگشتی) محصولات گلخانه ای ، مولف : داریوش شیراوند ، مجاهد کمال زاده ، فروزان رستمی ، انتشارات سروما ، سال ۱۳۸۸				
- کشت هیدرопونیک ، ترجمه سasan جعفرنیا ، انتشارات سخن گستر ، سال ۱۳۸۹ ، مهدی صفائی خرم - Ayriculture and Ayri-food Canada .- Cucumber diseases Departmental electronic publication				

عملی	نظری		نام درس: نظارت بر عملیات داشت در گلخانه های خاکی و هیدرопونیک گیاهان زینتی و دارویی
۴۸	۱۶	ساعت	پیش نیاز/همنیاز:
الف: هدف درس:			
ب: سر فصل آموزشی:			
زمان آموزش (ساعت)	رؤوس مطالب و ریز محتوا		
عملی	نظری	ریز محتوا	رؤوس مطالب
		۱- بررسی سیستم های آبیاری متداول در منطقه و انتخاب بهترین سیستم ۲- بررسی و تعیین نیاز آبی گیاه ۳- نمونه برداری از آب موجود جهت ارسال به آزمایشگاه بررسی و تعیین میزان املاح آب	نظارت بر تعیین روش مناسب آبیاری
		۱- بررسی نمونه های برگ و ارسال آنها به آزمایشگاه برای تعیین نوع کمبود ۲- تشخیص علایم کمبود و بیش بود عناصر ۳- بررسی و تعیین زمان مناسب کوددهی ۴- بررسی و تعیین نوع و میزان کود با توجه به مرحله رشدی گیاه ۵- تجزیه و تحلیل اثر هریک از کودها بر رشد و گلدهی گیاهان	نظارت بر عملیات کوددهی
		۱- نظارت بر رعایت اصول هرس ۲- تشخیص نیازگیاه برای انجام هرس ۳- آموزش استفاده بهینه از ابزار هرس ۴- تشخیص زمان مناسب عملیات هرس	نظارت بر عملیات هرس و تربیت
<p>ج: منبع درسی: ((مؤلف/مترجم)، عنوان منبع، ناشر، سال انتشار) حداقل دو منبع فارسی و یک منبع لاتین:</p> <p>- راهنمای جامع و مصور کشت گلخانه ای خیار و گوجه فرنگی ، مولف : ساسان جعفرنیا ، محسن همائی . انتشارات سخن گستر ، سال انتشار: ۱۳۸۵</p> <p>- کشت هیدرопونیک (آبگشتی) محصولات گلخانه ای ، مولف : داریوش شیراوند ، مجاهد کمال زاده ، فروزان رستمی ، انتشارات سرو ، سال ۱۳۸۸</p> <p>- کشت هیدرопونیک ، ترجمه ساسان جعفرنیا ، انتشارات سخن گستر ، سال ۱۳۸۹ ، مهدی صفائی خرم</p> <p>- Ayriculture and Ayri-food Canada . - Cucumber diseases Departmental electronic publication</p>			

عملی	نظری		نام درس: نظارت بر عملیات تنظیم شرایط محیطی در گلخانه های خاکی و هیدروپونیک گیاهان زینتی و دارویی پیش نیاز / همنیاز:
۴۸	۱۶	ساعت	الف: هدف درس: ب: سر فصل آموزشی:
زمان آموزش (ساعت)		رئوس مطالب و ریز محتوا	ردیف
عملی	نظری	ریز محتوا	رئوس مطالب
		۱- بررسی فاکتورهای اساسی در رشد و نمو گیاهان در گلخانه ۲- بررسی فاکتورهای محیطی موثر در رشد و نمو با توجه به نوع محصول در گلخانه ۳- ارزیابی منابع تولید گرما، نور، رطوبت و CO_2 در گلخانه	نظارت بر تنظیم شرایط محیطی در گلخانه با توجه به نوع محصول
		۱- بررسی نیاز نوری گیاهان و روش های کنترل آن ۲- کنترل شدت، مدت و کیفیت نور ورودی به گلخانه ۳- بررسی نیاز دمایی گیاهان و روش های کنترل آن ۴- کنترل ظمای گلخانه متناسب با دوره رشدی گیاه و بازار هدف ۵- بررسی و انتخاب سیستمهای گرمایشی و سرمایشی استانداردبا کمترین هزینه ۶- بررسی روش های تهویه و خنک کردن گلخانه و جلوگیری از احتمال یخ زدگی و گرمایشی ۷- بررسی نیاز رطوبتی گیاهان و روش های کنترل آن ۸- ارزیابی میزان CO_2 مورد نیاز برای گیاهان در گلخانه و روش های کنترل آن	نظارت بر بکارگیری روش های مناسب کنترل عوامل محیطی
		۱- بررسی راههای اتلاف انرژی در گلخانه ۲- ارائه راهکار های جهت جلوگیری از اتلاف انرژی	انتخاب راه کارمناسب جهت جلوگیری از اتلاف انرژی
ج: منبع درسی: ((مؤلف/ مترجم)، عنوان منبع، ناشر، سال انتشار) حداقل دو منبع فارسی و یک منبع لاتین:			
- راهنمای جامع و مصور کشت گلخانه ای خیار و گوجه فرنگی ، مؤلف : ساسان جعفرنیا ، محسن همائی . انتشارات سخن گستر ، سال انتشار: ۱۳۸۵ - کشت هیدروپونیک (آبغشتی) محصولات گلخانه ای ، مؤلف : داریوش شیراوند ، مجاهد کمال زاده ، فروزان رستمی ، انتشارات سروها ، سال انتشار: ۱۳۸۸ - کشت هیدروپونیک ، ترجمه ساسان جعفرنیا ، انتشارات سخن گستر ، سال ۱۳۸۹ ، مهدی صفائی خرم			
- Ayriculture and Ayri-food Canada .- Cucumber diseases Departmental electronic publication			

عملی	نظری		نام درس: مبارزه با آفات ، امراض ، علف های هرز گلخانه های خاکی و هیدرопونیک گیاهان زینتی و دارویی
۴۸	۱۶	ساعت	پیش نیاز / همنیاز:
الف: هدف درس:			
ب: سر فصل آموزشی:			
زمان آموزش (ساعت)	رؤوس مطالب و ریز محتوا		
عملی	نظری	ریز محتوا	رؤوس مطالب
		۱- تشخیص کامل بیماری و آفت و نحوه خسارت آن ۲- بررسی تأثیر شرایط محیطی بر آفت یا بیماری ۳- بررسی چرخه زندگی آفات و تعیین زمان حساس	بررسی آفات و بیماریهای گیاهان گلخانه ای ۱
		۱- بررسی و انتخاب سموم استاندارد ۲- انتخاب سم مناسب برای گیاه مورد نظر ۳- انتخاب روش مناسب برای مبارزه ۴- تعیین زمان صحیح سم پاشی	انواع سموم آفت کش و قارچکش و علفکش مناسب گیاهان گلخانه ای ۲
		۱- بررسی و تشخیص حشرات مفید آفات و جلوگیری از حذف آن ها ۲- ارائه و معرفی حشرات مفید برای کنترل بیماری و آفت علف هرز	کنترل بیولوژیک ۳
		۱- تشخیص کامل علوفه های هرز و نحوه خسارت آن ۲- تشخیص تاثیر شرایط محیطی بر علف هرز ۳- بررسی زندگی و تعیین زمان حساس علف هرز	بررسی انواع علوفه های هرز ۴
<p>ج: منبع درسی: ((مؤلف/ مترجم)، عنوان منبع، ناشر، سال انتشار) حداقل دو منبع فارسی و یک منبع لاتین:</p> <p>- راهنمای جامع و مصور کشت گلخانه ای خیار و گوجه فرنگی ، مؤلف : ساسان جعفرنیا ، محسن همائی . انتشارات سخن گستر ، سال انتشار: ۱۳۸۵</p> <p>- کشت هیدرопونیک (آبگشتی) محصولات گلخانه ای ، مؤلف : داریوش شیراوند ، مجاهد کمال زاده ، فروزان رستمی ، انتشارات سرو ، سال ۱۳۸۸</p> <p>- کشت هیدرопونیک ، ترجمه ساسان جعفرنیا ، انتشارات سخن گستر ، سال ۱۳۸۹ ، مهدی صفائی خرم</p> <p>- Ayriculture and Ayri-food Canada . - Cucumber diseases Departmental electronic publication</p>			

عملی	نظری		نام درس: نظارت بر عملیات برداشت ، پس از برداشت در گلخانه های خاکی و هیدرопونیک یک گیاهان زینتی و دارویی پیش نیاز / همنیاز:
۴۸	۱۶	ساعت	الف: هدف درس: ب: سر فصل آموزشی:
زمان آموزش (ساعت)	عملی	نظری	<h2>رؤوس مطالب و ریز محتوا</h2>
			ردیف
			ریز محتوا
			رؤوس مطالب
			زمان مناسب برداشت
			۱
			وسایل برداشت
			۲
			برداشت
			۳
			انبارداری
			۴
			۵
ج: منبع درسی: ((مؤلف/مترجم)، عنوان منبع، ناشر، سال انتشار) حداقل دو منبع فارسی و یک منبع لاتین:			
- راهنمای جامع و مصور کشت گلخانه ای خیار و گوجه فرنگی ، مؤلف : ساسان جعفرنیا ، محسن همایی . انتشارات سخن گستر ، سال انتشار: ۱۳۸۵			
- کشت هیدرپونیک (آبغشتی) محصولات گلخانه ای ، مؤلف : داریوش شیراوند ، مجاهد کمال زاده ، فروزان رستمی ، انتشارات سروا ، سال انتشار: ۱۳۸۸			
- کشت هیدرپونیک ، ترجمه سasan جعفرنیا ، انتشارات سخن گستر ، سال ۱۳۸۹ ، مهدی صفائی خرم			
- Ayriculture and Ayri-food Canada . - Cucumber diseases Departmental electronic publication			

د) استانداردهای آموزشی (شرایط آموزشی و یادگیری مطلوب) دروس:

- ۱- **ویژگی های مدرس:** (درجه علمی - سوابق تخصصی و تجربی):
- حداقل مدرک تحصیلی دانشگاهی، نام رشته/رشته های تحصیلی متজانس: فوق لیسانس باطنی
  - گواهینامهها و یا دورههای آموزشی مورد نیاز: حداقل ۲ سال سابقه کار مرتبط
  - حداقل سابقه تدریس مرتبط (به سال):
  - حداقل سابقه تخصصی در حوزه شغلی مورد نظر (با ذکر حوزه شغلی به سال):
  - میزان سلطنت به زبان انگلیسی: عالی خوب
  - میزان سلطنت به رایانه: عالی خوب
  - سایر ویژگیها با ذکر موارد:
- ۲- مساحت، تجهیزات و وسائل مورد نیاز (براساس کلاس ۲۵ نفره و گروههای آزمایشگاهی و کارگاهی (کارعملی) ۲ نفره)
- مساحت مورد نیاز: ۱- کلاس مترمربع، ۲- آزمایشگاه مترمربع، ۳- کارگاه مترمربع، ۴- عرصه مترمربع، ۵- مزرعه مترمربع و سایر موارد با ذکر نام و مقدار
  - فهرست ماشینآلات و تجهیزات، وسائل و امکانات مورد نیاز:
  - ۱- انواع ماکت سازه های گلخانه ای ، ۲- انواع بست و اتصالات ، ۳- EC متر ، ۴- PH متر ، ۵- فرغون ، ۶- شن کش ، ۷- لباس کار ، ۸- مداد ، ۹- پیچ گوشتی ، ۱۰- روان کننده ، ۱۱- زانویی ، ۱۲- سه راهی ، ۱۳- لوله های نارل ، ۱۴- لوله تیره ۱۵- صفحه ستون ، ۱۶- تراکتور حفاری ، ۱۷- لشه سنگ ، ۱۸- فرغون ، ۱۹- دستگاه بالابر هیدرولیکی ، ۲۰- انواع سازه آماده
- ۳- روش تدریس وارائه درس: سخنرانی ، مباحثه ای ، تمرین و تکرار ، آزمایشگاهی ، کارگاهی ، پژوهشی گروهی ، مطالعه موردي ، بازدید ، فیلم و اسلاید و سایر با ذکر مورد .....
- ۴- نحوه ارزیابی درس با توجه به هدف تعریف شده: آزمون کتبی ، آزمون عملی ، آزمون شفاهی ، ارایه پروژه ، ارایه نمونه کار و..... سایر روشها با ذکر مورد .....